

DIMENSIUNILE FUNCTIONALITĂȚII FAMILIALE ȘI IMPACTUL ACESTORA ASUPRA CALITĂȚII VIETII

**Silvia BRICEAG, conferențiar universitar,
doctor,
Maria CORCEVOI, lector
universitar, Universitatea de Stat „Alecru Russo”,
Bălți, Moldova**

***Summary:** This study describes the vulnerability of the family marked by the economical migration as well as benchmarking of the degree of unhappiness of spouses from families marked by economic migration with those who didn't experienced this phenomenon.*

Familia și societatea sunt două mari sisteme care se influențează reciproc. Odată ce societatea noastră, aflându-se în tranziție spre economia de piață, se confruntă cu sărăcia, șomajul, migrația în masă a populației la rîndul său și familia contemporană este bîntuită de numeroase probleme ca: certuri violente în familie, abuzuri, delicvența unui părinte, separarea părinților, insatisfacție profesională profundă a părintelui, șomajul unui părinte/ a ambilor părinți, situație materială foarte precară, creșterea prevalenței copiilor cu CES, plecarea a unui părinte, a ambilor părinți la muncă în străinătate pentru a putea oferi un trai decent familiei cît și pentru achitarea serviciilor medico-sociale și psihologice în cazul copiilor cu CES. Plecarea la munci peste hotarele țării a devenit o strategie pentru reducerea sărăciei și îmbunătățirea standardelor de trai. Interviuurile cu migranții au confirmat că principalele obiective cu privire la economii veneau în sprijinul și grija membrilor familiei, intervențiile medicale costisitoare, studii pentru copii și finanțarea anumitor evenimente de familie, cum ar fi nunțile, aniversările, funeraliile și botezurile (3 p.38).

Conform datelor rezultate din Cercetarea *Migrația forței de muncă*, în trimestrul IV 2012 fiecare a zecea persoană în vîrstă de 15-64 ani inclusiv (258 mii, sau 9,9%) se afla peste hotarele țării la lucru sau în căutare de lucru (1). Cea mai afectată instituție este familia întrucît, de regulă, migrează unul dintre soți, fapt ce deteriorează grav ansamblul relațiilor

ca fiind „setul invizibil de cerințe funcționale ce organizează modurile în care membrii familiei interacționează”. O familie este un sistem ce operează prin intermediul pattern-urilor tranzacționale. Tranzacțiile repetate stabilesc pattern-urile legate de cum, când și cine cu cine se relaționează (10, p.35). Structura, tranzacțiile și pattern-urile sunt baza sistemului familial, fiind elemente cheie în cercetarea sa, dar și în stabilirea gradului de funcționalitate. De-a lungul timpului familia a fost supusă numeroaselor cercetări, în care s-a încercat elucidarea principalelor fenomene de funcționalitate, funcții și alte aspecte care vizează viața în cadrul acesteia, atât relație soț-soție, cât și parentalitatea. Bryceson și Vuorela cercetând familiile marcate de migrație, le-au descris ca familii care trăiesc o parte sau cea mai mare parte din timp separat unii de alții, și totuși țin laolaltă și creează ceva ce poate fi văzut ca sentimentul de bunăstare colectivă sau unitate, anume „familiaritatea” (*family-hood*) chiar traversând granițele naționale (6). Asemenea familii au fost definite în literatura de specialitate ca *familii transnaționale*. Studiile asupra transnaționalismului, au apărut la începutul anilor 1990 ca reacție a conceptualizării bifocale a cercetărilor despre migrație dominante în aceea perioadă. Potrivit cercetătorilor în domeniu, fluxul migrațiilor din țările slab dezvoltate în cele bine dezvoltate și mobilitatea forței de muncă au dus la formarea familiilor transnaționale și a lanțului global al grijii. Familiile transnaționale sunt uneori definite ca familii separate, dar care se referă la acele unități de familie cu legături strânse între membrii acesteia, în ciuda distanței fizice. Abordând acest fenomen în complexitatea sa, putem face referire și la apariția altor termeni noi, în acest context, precum: maternitate și paternitate transnațională, bunici transnaționali. Membrii familiei din diferite locații geografice sunt conectați în cadrul sistemului familiei transnaționale. Familia transnațională se întinde de-a lungul granițelor statale, de-a lungul unui set de norme și valori care își au originea în diferite sisteme de protecție sociale (11). O serie de lucrări mai recente ale lui Moreno-Fontes Chammartin 2008, LeClere și McLaughlin 1997, propun o perspectivă mai complexă, analizând cazurile de migrație la nivel de familie. Aceștia menționează motivația alegerii unui loc de muncă peste hotarele țării și departe de familie. Adesea, motivația indivizilor pentru migrație nu este reprezentată de atingerea unor obiective personale, cât de necesitatea îmbunătățirii condițiilor de trai la nivel de familie. Astfel, deși migrația este individuală, atât motivația cât și consecințele, implicațiile acestui proces, se regăsesc la nivel de unitate familială (13). Motivația migrării este realizată pe baza îndeplinirii funcțiilor familiale care sunt stipulate. Întrucât la baza constituirii familiei stau mai multe funcții care asigură funcționalitatea acesteia, dacă măcar una din ele nu se realizează, sistemul familial este plasat pe poziția disfuncțională. Literatura de specialitate elucidează patru funcții ca fiind considerate fundamentale: *economică, socializatoare, funcția de solidaritate, sexual/reproductivă*. Dintre toate funcțiile, cea economică a fost și rămâne mai importantă. Familia pentru a exista trebuie să își asigure veniturile suficiente pentru satisfacerea nevoilor de bază. Atât timp cât ea reușește acest lucru, se concentrează mai mult asupra realizării celorlalte funcții. În caz contrar, se pune în pericol, nu numai realizarea acestora, ci însăși existența familiei ca instituție socială. De-a lungul timpului componenta financiară a cunoscut numeroase schimbări, astfel familia contemporană este caracterizată printr-un

buget dezechilibrat, datorită surselor sporadice de venit sau cheltuieli exagerate într-o anumită direcție (10, p.172; 2, p.3-4).

Întrucât funcția economică este una esențială, membrii familiei sunt predispuși spre realizarea ei. Însă societate din păcate nu poate oferi locuri de munca bine plătite pentru agonisirea bugetului, sau și mai rău, oamenii devin șomeri, și sunt nevoiți să plece peste hotare la munci. Revenind la concluzia marelui sociolog francez Le Play că schimbările sociale aduc și schimbări familiale, atunci fenomenul migrației este un argument puternic ca factor perturbator al familiei. Motivația economică ocupă un loc important în ansamblul motivelor migrației. Nevoia de bani pentru procurarea celor necesare traiului stă la baza deciziei de a migra pentru mulți dintre cei ce optează pentru această soluție. Astfel, producerea bunurilor și serviciilor se realizează în afara familiei, o parte din acestea fiind trimise familiei de către cei plecați. Acest lucru are un dublu impact: într-o anumită măsură, banii trimiși, obiectele materiale, micile atenții primite de familiile rămase în țară pot acoperi anumite nevoi, dar în același timp există și un efect negativ, în sensul că toate acestea nu pot compensa absența părinților plecați, în cazul în care au copii, iar aceștia au rămas în grija rudelor sau a vecinilor (5). În ciuda faptului că migrația transnațională reprezintă, de cele mai multe ori, unica soluție întrevăzută pentru a ieși dintr-o situație financiară dificilă, familiile transnaționale sunt adesea privite ca familii eșuate sau cu potențial crescut de disoluție (13).

Unul din obiectivele studiului național realizat în 2010 de HelpAge International și UNICEFF a fost furnizarea datelor privind caracteristicile și nevoile specifice privind vulnerabilitatea familiilor migranților, în special, ale gospodăriilor multigeneraționale. Multitudinea obligațiilor și responsabilităților asumate de persoanele în etate din gospodăriile cu migranți, povara fizică și psihologică suplimentară conduce la un grad înalt de deprimare și neputință a acestora. Astfel, foarte des și des, sunt în stare de deprimare și neputință 37,5% din reprezentanți ai gospodăriilor cu migranți, gradul de deprimare fiind mai înalt la bărbați (40,6%), decât la femei (38,5%), lucru ce poate fi explicat de acceptarea responsabilităților și funcțiilor improprii sau necunoscute mai înainte de bărbații din gospodăria cu migranți. (14 p.29-31). Părinții care lucrează peste hotare sunt foarte îngrijorați de sănătatea copiilor lor – acesta este subiectul cel mai frecvent discutat de ei atunci când telefonează acasă. Deseori copiii însă evită să povestească părinților despre problemele lor de sănătate, pentru a-i proteja de griji în plus. Majoritatea persoanelor interviewate pentru studiul CBS AXA consideră că absența părinților afectează negativ asupra sănătății fizice și psihologice a copiilor, asupra educației morale și academice. Telefonul rămâne principala modalitate de comunicare cu cei de acasă; totuși, aceștia au mărturisit că nu discută la telefon subiecte cum ar fi starea lor emoțională și dificultățile zilnice. Datorită costurilor mari ale convorbirilor, din cauză că este complicat să vorbești la telefon despre probleme sensibile, dar și din cauza fricii de a le crea migranților neazuri, conversațiile la telefon au fost reduse la subiecte despre gospodărie, învățătură, necesității de bani și bunuri (9 p.8-10). Conform studiului realizat de Centrul de Investigații Sociologice și Marketing „CBS-AXA” 2009 la indicatorul *calității vieții* migrații exprimă cea mai mare nemulțumire, după care urmează membrii familiilor cu migranți, mai puțină nemulțumire exprimând membrii

famiilor fără migranți. Aceasta explică faptul că la moment încă nu se profilează tendințe masive de revenire a migranților acasă (7, p.8, 16).

Pornind de la faptul că familia transnațională este vulnerabilă la factorul migrațional, prezenta cercetare are ca scop ***evaluarea comparativă a gradului de nefericire a soților proveniți din familii marcate de migrația economică cu cei ce nu s-au confruntat de acest fenomen.***

În calitate de **obiectiv** ne-am propus să investigăm ***nivelul curent de nefericire asociat cu 18 arii ale vieții de familie*** aplicînd Inventarul distresului vieții (Edwin J. Thomas, Marianne Yoshioka, Richard D. Agerav). (4, p. 94).

Descrierea eșantionului de cercetare: Baza de date, construită în aplicația SPSS for Windows, a inclus chestionarele cu răspunsurile valide ale unui număr de 344 de adulți, cu vârste cuprinse între 20 și 50 de ani. 202 subiecți aparțineau familiilor marcate de migrația economică față de 142 subiecți din familii nemarcate de acest fenomen. Subiecții proveniți din familiile ale căror membri locuiesc împreună, soții nu sunt divorțați ori decedați și nu au avut experiența plecării la munci peste hotare au raportat familia nemarcată de migrație. Atunci cînd subiectul provenea din familii în care unul din soți era ori a fost plecat la muncă în străinătate (fie soția, fie soțul ori ambii practică munci peste hotare) am considerat că acesta raportează familia marcată de migrația economică.

Ipoteza de cercetare(H₁): Familiile marcate de migrația economică vor prezenta grade diferite de nefericire asociat celor 18 arii ale vieții de familie față de familiile nemarcate de migrația economică.

Ipoteza nulă (H₀): Familiile marcate de migrația economică vor prezenta aceleași grade de nefericire asociat celor 18 arii ale vieții de familie ca și familiile nemarcate de migrația economică.

Pentru analiza influenței din punct de vedere statistic a variabilei independente (VI) – ***tipul familiei*** care presupune eșantioane independente de subiecți: 1.familii marcate de migrație; 2. familii nemarcate de migrație asupra variabilei dependente (VD) – ***gradul de nefericire în 18 arii ale vieții*** am utilizat Testul *t*.

Conform acestei măsurări vom determina dacă există o legătură adevărată între două variabile sau este rodul șansei. Dacă diferența se dovedește ca fiind mică din punct de vedere matematic, atît de mică încît hazardul ar putea fi explicația probabilă pentru această diferență, ipoteza nulă nu va putea fi respinsă. Dar dacă testul *t*, va indica faptul că diferența este destul de mare ca ea să nu fie explicată doar prin jocul șansei, vom fi abilitați să respingem ipoteza nulă și să concluzionăm că diferența observată în eșantion este într-adevăr o reflectare a unei diferențe reale în interiorul populației. Ipoteza nulă este consistentă în raport cu șansa. Ea susține că două variabile sunt nelegate chiar dacă ele par a fi legate într-un set de date. Ea continuă să susțină că doar fluctuația normală a șansei, sub forma erorilor de eșantionare, este cea mai potrivită explicație pentru aparenta legătură dintre două variabile. Pentru a confirma că două variabile sunt legate, trebuie să verificăm mai întîi că ele nu sunt nelegate. Altfel spus trebuie să demonstrăm că șansa (ca expresie a ipotezei nule) nu este explicație fericită a legăturii aparente (12, p.78, 79, 96).

În continuare prezentăm mediile obținute în urma analizei la familiile marcate de migrația economică (MGR₁) și a familiilor nemarcate de migrația economică (MGR₂):

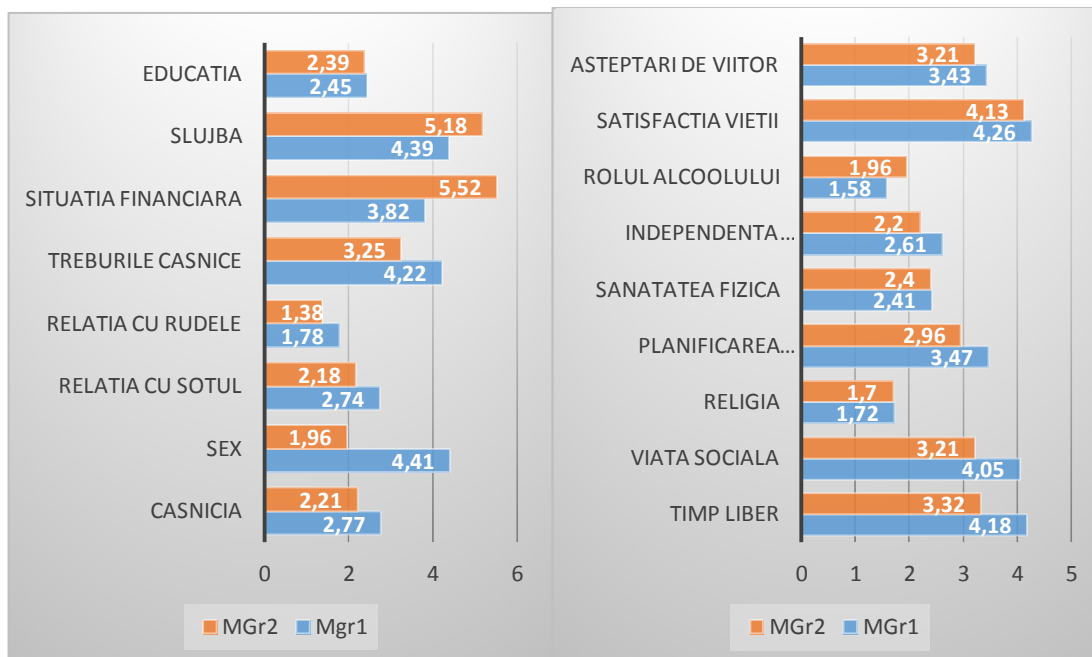

Diagrama 1. Mediilor obținute de subiecții ce aparțin familiilor marcate și nemarcate de migrația economică la 18 arii ale vieții

Analiza statistică realizată a permis identificarea unor diferențe semnificative la următoarele arii ale vieții, și anume:

1. Rezultatele testului Levene pentru aria *căsnicia* sunt: $F=0,28$, $p=0,28$. Constatăm că $t(342)= 6,85$, $p<0,001$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mari la nivelul nefericirii în *căsnicie* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (0,56), eroarea standard a diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

2. Rezultatele testului Levene pentru aria *sex* sunt: $F= 111,8$, $p\leq 0,001$. Constatăm că $t(342)= 16,78$, $p<0,001$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mari la nivelul nefericirii în *sex* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (2,44), eroarea standard a diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

3. Rezultatele testului Levene pentru aria *relația cu soțul* sunt: $F= 6,10$, $p=0,014$. Constatăm că $t(342)= 6,19$, $p<0,001$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mari la nivelul nefericirii în *relația cu soțul* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (0,55), eroarea standard a

diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

4. Rezultatele testului Levene pentru aria *relația cu copiii* sunt: $F= 51,44$, $p \leq 0,001$. Constatăm că $t(342)= 2,90$, $p=0,004$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mari la nivelul nefericirii în *relația cu copiii* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (0,40), eroarea standard a diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

5. Rezultatele testului Levene pentru aria *treburile casnice* sunt: $F= 5,94$, $p=0,015$. Constatăm că $t(342)= 6,38$, $p \leq 0,001$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mari la nivelul nefericirii în *treburile casnice* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (0,96), eroarea standard a diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

6. Rezultatele testului Levene pentru aria *situația financiară* sunt: $F=52,93$, $p \leq 0,001$. Constatăm că $t(342)= -9,07$, $p \leq 0,001$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mici la nivelul nefericirii la *situația financiară* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (-1,699), eroarea standard a diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

7. Rezultatele testului Levene pentru aria *slujba* sunt: $F= 0,57$, $p=0,44$. Constatăm că $t(342)= -4,30$, $p \leq 0,001$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mici la nivelul nefericirii la aria *slujbei* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (-0,79), eroarea standard a diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

8. Rezultatele testului Levene pentru aria *timpului liber* sunt: $F= 0,54$, $p=0,46$. Constatăm că $t(342)= 6,58$, $p \leq 0,001$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mari la nivelul nefericirii în *treburile casnice* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (0,85), eroarea standard a diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

9. Rezultatele testului Levene pentru aria *viața socială* sunt: $F= 4,81$, $p=0,02$. Constatăm că $t(342)= 5,60$, $p \leq 0,001$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mari la nivelul nefericirii în *viața socială* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (0,83), eroarea standard a

diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

10. Rezultatele testului Levene pentru aria *planificarea timpului* sunt: $F= 26,90$, $p \leq 0,001$. Constatăm că $t(342)= 4,04$, $p \leq 0,001$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mari la nivelul nefericirii în *planificarea timpului* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (0,50), eroarea standard a diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

11. Rezultatele testului Levene pentru aria *independența personală* sunt: $F= 12,82$, $p \leq 0,001$. Constatăm că $t(342)= 4,26$, $p \leq 0,001$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mari la nivelul nefericirii în *independența personală* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (0,41), eroarea standard a diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

12. Rezultatele testului Levene pentru aria *rolul alcoolului* sunt: $F= 82,80$ $p \leq 0,001$. Constatăm că $t(342)= -3,05$, $p=0,003 \leq 0,050$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mici la nivelul nefericirii la aria *rolul alcoolului* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (-0,37), eroarea standard a diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

13. Rezultatele testului Levene pentru aria *așteptări de viitor* sunt: $F= 64,62$, $p \leq 0,001$. Constatăm că $t(342)= 2,82$, $p=0,005 \leq 0,050$, ceea ce înseamnă că există diferențe semnificative între medii, subiecții care provin din familii marcate de migrația economică având în medie scoruri semnificativ mai mari la nivelul nefericirii la *așteptări de viitor* față de cei proveniți din familii nemarcate de migrația economică. Diferența dintre medii (0,21), eroarea standard a diferenței și intervalul de încredere cu o probabilitate de 95% în care se încadrează această diferență.

Diferențe nesemnificative statistic ale mediilor subiecților care provin din familii marcate de migrația economică cu cei din familii nemarcate de migrația economică se atestă pentru următoarele arii ale vieții de familie:

1. *Relația cu rudele*, unde $t(342)= 1,24$, $p=0,21 \geq 0,050$ cu diferența dintre medii de 0,15;
2. *Educația*, unde $t(342)= 0,43$, $p=0,66 \geq 0,050$ cu diferența dintre medii de 0,05;
3. *Religia*, unde $t(342)= 0,18$, $p=0,85 \geq 0,050$ cu diferența dintre medii de 0,01;
4. *Sănătatea fizică*, unde $t(342)= -0,02$, $p=0,97 \geq 0,050$ cu diferența dintre medii de -0,003;
5. *Satisfacția vieții*, unde $t(342)= 1,04$, $p=0,29 \geq 0,050$ cu diferența dintre medii de 0,13.

	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Diferenț a dintre medii	Eroare standar d	Intervalul de încredere 95%	
								Limita inferioară	Limita super.
Căsnicia	0,28	0,59	6,85	342	0,001	0,56	0,08	0,40	0,72
Sex	111,8	0,001	16,78	342	0,001	2,44	0,146	2,16	2,73
Relația cu soțul	6,10	0,014	6,19	342	0,001	0,55	0,090	0,38	0,73
Relația cu copii	51,44	0,001	2,90	342	0,004	0,40	0,139	0,12	0,67
Relația cu rude	53,33	0,001	1,24	342	0,21	0,15	0,125	-0,09	0,40
Treburile casnice	5,949	0,015	6,38	342	0,001	0,96	0,151	0,66	1,26
Situația financiară	52,93	0,001	-9,07	342	0,001	-1,699	0,187	-2,06	-1,33
slujba	0,57	0,44	-4,30	342	0,001	-0,79	0,185	-1,16	-0,43
Educația	7,84	0,005	0,43	342	0,66	0,05	0,117	-0,17	0,28
Timpul liber	0,54	0,46	6,58	342	0,001	0,85	0,130	0,59	1,11
Viața socială	4,81	0,02	5,60	342	0,001	0,83	0,149	0,54	1,13
Religia	0,91	0,34	0,18	342	0,85	0,01	0,101	-0,18	0,21
Planificarea timpului	26,90	0,001	4,04	342	0,001	0,50	0,126	0,26	0,75
Sănătatea fizică	9,92	0,002	-0,02	342	0,97	-0,003	0,097	-0,19	0,18
Independența personală	12,82	0,001	4,267	342	0,001	0,41	0,098	0,22	0,60
Rolul alcoolului	82,80	0,001	-3,05	342	0,003	-0,37	0,122	-0,61	-0,13
Satisfacția vieții	28,83	0,001	1,04	342	0,29	0,13	0,125	-0,11	0,37
Așteptări de viitor	64,62	0,001	2,82	342	0,005	0,21	0,076	0,06	0,36

Tabelul 1. Rezultatele la testul t de comparare a mediilor la nivelul nefericirii al subiecților ce aparțin familiilor marcate și nemarcate de migrația economică la 18 arii ale vieții

Menționăm faptul că ne aflăm în contextul confirmării parțiale ale ipotezei de cercetare; astfel încât putem respinge ipoteza de nul acceptând ipoteza de cercetare: *famiiliile marcate de migrația economică prezintă grade diferite de nefericire asociate celor 18 arii ale vieții de familie față de familiile nemarcate de migrația economică, unde majoritatea sunt în*

defavoarea celor marcate de migrația economică. Un nivel mai scăzut al nefericirii se întâlnesc la familiile marcate de migrația economică față de cele nemarcate de migrația economică la ariile: *situația financiară, slujba și rolul alcoolului.* Analiza pieții din Moldova IASCI/CIVIS DEVINPRO, 2010 prin cercetarea gospodăriilor casnice atestă o corelație pozitivă între primirea fluxurilor financiare legate de migrație și percepția unei persoane de a fi capabilă să-și acopere necesitățile de bază. Venitul familiilor cu migranți care trimit bani acasă este aproximativ de două ori mai mare decât al familiilor care nu primesc remitențe. Comparativ cu familiile fără fluxuri financiare de peste hotare, aceste familii alocă mai mulți bani din bugetul lor pentru procurarea bunurilor de consum (cum ar fi produsele alimentare și hainele), achitarea datoriilor și reparația sau construcția caselor (3 p.17). Odată ce migranții având o slujbă și o satisfacție mai mare la aria situația financiară nu se ciocnesc cu probleme de alcool, respectiv având un grad mai mic al nefericirii față de cei ce nu au cunoscut fenomenul migrației, lucrând, activând în condițiile actuale ale țării.

Aceste date ne oferă o monitorizare a sferelor vieții de familie care necesită intervenție pentru reducerea nivelului de nefericire a soților marcați de migrația economică, și anume în: căsnicie, sex, relația cu soțul, relația cu copiii, treburile casnice, planificarea și petrecerea timpului liber, independența personală, așteptările de viitor. Aceste niveluri înalte de nesatisfacere conduc frecvent familiile marcate de migrația economică spre divorț. Conform reprezentanților OIM din Bălți, aproximativ 60% din familiile cu un membru plecat la muncă peste hotare au divorțat ulterior. Divorțul a fost de asemenea menționat destul de frecvent și în studiul CBS AXA ca fiind o consecință a migrației (9, p. 16).

Resurse bibliografice:

1. Biroul național de statistică. Migrația forței de muncă. Chișinău, 2013. [online accesat 01.08. 2015]. Dispobibil pe Internet: http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/migratia/Sinteza_MFM_2012.pdf
2. CIUPERCĂ, Cristian. Familia între tradiție și schimbare. In. Psihologia , 2001, nr 1. P 3-4
3. Consolidarea legăturii dintre migrație și dezvoltare în Moldova. Chișinău, 2010 [online].[accesat 01.08. 2015]. Dispobibil pe Internet: <http://siteresources.worldbank.org/INTMOLDOVA/Resources/ConsolidareaLegaturiiDintreMigratieDezvoltare.pdf>
4. ENACHE, Rodica. Elemente de psihodiagnoză, consiliere și terapia familiei consiliere. Constanța, 2011. 94 p. ISBN 978-973-614,-635-0
5. Fenomenul migrației și criza familială, UNIVERSITATEA EFTIMIE MURGU , 2009 tz. de licență [online accesat 01.08. 2015]. Dispobibil pe Internet: <http://www.diploma.ro/licente/fenomenul-migratiei-si-criza-familiala-1953>
6. FOAMENTE-DUCU, Viorela. Strategii ale maternității transnaționale: cazul femeilor din România. 176 p. [online].[accesat 02.11.2014]. Dispobibil pe Internet: http://doctorat.ubbcluj.ro/sustinerea_publica/rezumat/2011/sociologie/Foamete_Ducu_Viorela_Ro.pdf
7. Impactul Socio-Economic al Crizei Economice asupra Migrației și Remitețelor în Republica Moldova. Primii Indicatori – Primăvara 2009. Organizația Internațională

- pentru Migrațiune. [online accesat 01.08. 2015]. Disponibil pe Internet: <http://www.migratie.md/page/publica%C5%A3ii>
8. Migrația și efectele ei în plan familial. Suport de curs la proiectul Migrația și traficul minorilor neînsoțiți: măsuri urgente pentru minorii aflați în situație de vulnerabilitate extreme. [online accesat 01.08. 2015]. Disponibil pe Internet: singuracasa.ro/.../Migratia_si_efectele_ei_in_p...
 9. Migrația și Drepturile Copiilor [online accesat 01.08. 2015]. Disponibil pe Internet: http://www.unicef.org/moldova/ro/12007_19494.html
 10. MITROFAN, Iolanda; CIUPERCĂ, Cristian. Incursiuni în psihosociologia și psihosexologia familiei. Ed.Press Mihaela SRL București, 1998. 385 p. ISBN 973-9415-00-8
 11. MUNTEANU, Maria Petronela. Globalization and the feminization of international labourforce. Articol
 12. MUREȘAN, Cornelia. Statistica socială și analiza computerizată a datelor. Universitatea “Babeș-Bolyai” Facultatea de Sociologie și Asistență Socială. Învățământ la distanță, 2010
 13. Raport de cercetare Nr. 8: „Promovează femeia”. Femeile și migrația internațională, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și Instituto de Formación Integral. [online accesat 01.08. 2015]. Disponibil pe Internet: http://platforma.promoveazafemeia.com/pluginfile.php/210/mod_resource/content/1/raport-femeile-migratia-internationala.pdf?forcedownload=1
 14. Studiu național realizat de HelpAge International și UNICEF „Lăsați în urma migrației: persoane în etate și copii din Moldova” [online accesat 01.08. 2015]. Disponibil pe Internet: http://www.unicef.org/moldova/ro/12007_19494.html